

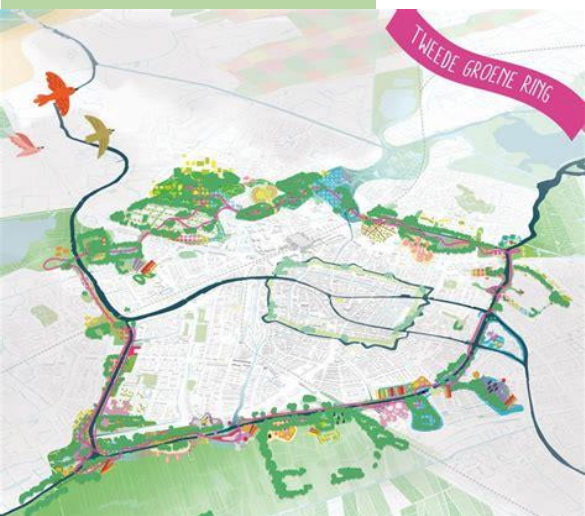
De Leidse Hout NIEUWS

Nieuwsbrief van de Vereniging van Vrienden van de Leidse Hout

Februari 2025

Aftrap van de Tweede Groene Ring Marlene Simoons, voorzitter

Zaterdag 15 februari stond De Waterlelie in het middelpunt van de Leidse belangstelling met de aftrap van de finale voor de prijsvraag van beste concept voor de Tweede Groene Ring. Ik heb zowel geparticipeerd in het Stadsteam dat deze prijsvraag heeft voorbereid en daarover heeft geadviseerd als in de jury voor het bepalen van het beste ontwerp.

Wat is de Tweede Groene Ring?

De Tweede Groene Ring zal als een groene corridor om de stad heen komen te liggen waarbij groene en blauwe verbindingen met de omliggende gemeenten en natuurgebieden ontstaan. Bestaande groene stroken, (sport)parken en waterwegen worden met elkaar verbonden zodat wandelaars en fietsers daarvan gebruik kunnen maken. De versterking en het behoud van de al bestaande stadsnatuur is nodig vanwege de toename van woningbouw en daarmee uitbreiding van het aantal inwoners van Leiden en de regio. De afgelopen periode hebben verschillende bureaus gewerkt aan een voorstel voor de Tweede Groene Ring.

Bekijk de voorstellen en denk mee!

Uit de voorstellen zijn er drie uitgekozen die qua originaliteit en uitvoerbaarheid de voorkeur kregen van het stadsteam. Iedereen die dat wil kan tot half maart meedenken over de voorstellen. Een maand later wordt het

definitieve ontwerp gekozen door een jury. In het Stadskantoor in gebouw Level aan de Bargelaan kan een expositie worden bekeken van de drie finale ontwerpen, Het Panoramapark, het Leidse Lint en de Landschapsraad.

Tijdens de bijeenkomst, in aanwezigheid van de Leidse wethouder Ashley North en de Oegstgeester wethouder Elfred Bus, werden de ontwerpen aan de aanwezigen gepresenteerd. Het publiek, bestaande uit deskundigen en belangstellenden uit de Leidse samenleving kon vertellen wat hun droom voor Leiden was in relatie tot de Tweede Groene Ring. De ontwerpen zijn hier te vinden doemee.leiden.nl en hier kan ook de vragenlijst ingevuld worden.

De Waterlelie en de Krantz-bank

Ik hield ook een introductiepraatje en wees daarbij nog eens extra op de Waterlelie, die destijds in 1994 ook middels een ontwerpwedstrijd het leven zag (gebouwd in 1996). De jonge architecte Anneke Janson wilde dat haar ontwerp naast het groen en het water een 'derde sfeer' zou scheppen. Opvallend was de geknikte dakconstructie, die als een eigentijds, omgekeerd kruisgewelf, naar buiten gekeerd is. Ik sprak de hoop uit dat bij de verdere ontwikkeling van de Tweede Groene Ring ook veel jonge ontwerpers en groendenkers betrokken zullen gaan worden.

Na afloop zijn we met een kleine groep geïnteresseerden naar de pas geschilderde Krantz-bank bij de Grote Vijver gelopen. Hier is recent een nieuwe plaquette aangebracht en die hebben we bij deze gelegenheid onthuld.

Meer lezen? [Aftrap kiezen concept voor Tweede Groene Ring rond Leiden | Sleutelstad](https://soundcloud.com/sleutelstad/2025-02-15-wethouder-ashley)
<https://soundcloud.com/sleutelstad/2025-02-15-wethouder-ashley>

Foto: Chris de Waard

In Memoriam Cristiana Kat

Een van de bikkels van het eerste uur bij het Waterlelieteam is eind december plotseling overleden. Cristiana kleurde haar dagen met een hele rits aan vrijwilligersactiviteiten. Behalve haar bijdrage aan de concerten, zong zij de sterren van de hemel bij meerdere Leidse koren, was ze actief in het Openluchttheater en in verpleeghuis Overrhyn en stelde zij zich beschikbaar als gastvrouw bij verschillende evenementen.

Ondanks haar wispelturigheid en de steeds weer opduikende stekeligheden rond de nazit van ons team, zal ik haar missen. Cristiana was er vandoor voordat we afscheid konden nemen.

Werner Hendriks, coördinator Waterlelieconcerten

In Memoriam Marianne Göbel

Op 3 februari vernamen wij via Maarten Vrieze dat Marianne Göbel was overleden. Zij kwam op 81-jarige leeftijd om bij een tragisch ongeval.

Marianne was vele jaren lid van de Vrienden en trouw vrijwilliger bij de Groengroep en Team Zwerfafval, totdat het meewerken niet meer lukte. Dat meewerken deed zij niet, zoals de meesten van ons, in een oude spijkerbroek en afgetrapte wandelschoenen, nee, zij ging altijd keurig gekleed, en bleef op en top een dame.

Tijdens de crematieplechtigheid haalde Lieke van Boven namens de Vrienden herinneringen op aan Marianne. En in de pauze van de eerste Groengroep erna herdachten de aanwezigen haar met appelmeisjes, daar trakteerde ze altijd op met haar verjaardag. Rust zacht, Marianne.

We staan weer even stil bij een aantal praktische zaken

Contributie 2025

Heeft u de contributie 2025 van € 17,50 nog niet overgemaakt? Dan hierbij het verzoek dit alsnog op korte termijn te doen. Dat scheelt de secretaris en penningmeester veel werk en u een herinnering.

Wijzigingen op de website

Het ontwerp van de huidige website is gemaakt in aanloop naar het jubileumjaar en staat wat onderwerpen betreft ook deels (nog) in het teken van het 90-jarig bestaan van het park. Inmiddels zijn we bijna vijf jaar verder en werd het tijd om wat onderdelen te herzien. Niets opvallends, maar een kleine herschikking van onderdelen, zodat het duidelijker is dat de Vrienden de afzender zijn. Er komen ook een aantal toevoegingen, onder andere een doorlopende agenda en een fotogalerij. Op dit moment wordt er nog aan gewerkt. Op de ALV gaan wij u het resultaat laten zien.

Ledenenquête en terugkoppeling

Wij willen graag beter weten wie u bent en daarmee wat wij voor u of u voor ons kunt betekenen. Zeker in het kader van het jubileumjaar 2026 zijn wij nieuwsgierig naar uw wensen voor de toekomst (van het park en de Vereniging), maar wij zien bijvoorbeeld ook ontwikkelingen waarbij er vaker een beroep wordt gedaan op vrijwilligers. Ook daar horen wij graag uw mening over. Begin maart zullen wij u per e-mail een vragenlijst sturen, we hopen natuurlijk op veel reacties! Op de ALV zullen wij met de aanwezige leden over de uitkomsten in gesprek gaan.

ALV 2025 dinsdag 1 april

U komt toch ook? Dinsdagavond 1 april, 20.00 uur in het clubhuis van Leiden Atletiek. Op aanvraag ontvangt u de financiële stukken en het jaarverslag. De (concept)agenda vindt u als bijlage in de mail.

Beleidsplan en Beheerplan

Als vereniging hebben wij een beleidsplan, dat loopt tot in 2025 en dat zijn wij momenteel aan het actualiseren. Wij informeren u hierover graag verder op de ALV. Daarnaast denken wij met de gemeente mee over het Beheerplan, dit loopt tot in 2026, in de aanloop daar naartoe komt dit natuurlijk al aan de orde. Alle actuele stukken vindt u op onze website op de pagina [Documentatie](#).

Nieuwe plaquette op de Krantz-bank

De bank bij de grote vijver bevatte een extra grote plaquette ter herinnering aan mede-oprichter Krantz. Deze plaquette is enige tijd geleden spoorloos verdwenen, maar we hebben de plaquette opnieuw laten maken en deze is recent bevestigd.

Op verzoek van achterneef Hein Krantz is de tekst enigszins aangepast. Industrieel B.F. Krantz (lakenhandelaar) was eerder vereeuwigd als Boudewijn Krantz, maar volgens Hein Krantz stond hij in de familie bekend als (oom) Frans en niet als Boudewijn. Daarom is er nu (Frans) toegevoegd. Met dank aan de correctie en de financiële bijdrage van neef Hein!

Planten, paddenstoelen, mossen en korstmossen – deel 4 in de Leidse Houtserie

Nog een paar weken geduld en dan verschijnt het vierde boekje in de reeks Leidse Houtboekjes, **Planten, paddenstoelen, mossen en korstmossen**. Elk hoofdstuk wordt voorafgegaan door een inleiding over de plaats van de planten, paddenstoelen, mossen en korstmossen in het ecosysteem. Het staat vol met prachtige foto's die grotendeels in de Leidse Hout zijn genomen en een aantal bijzondere illustraties, waarvan hieronder een voorbeeld.

Het boekje bevat bijdragen van **Barbara Gravendeel (evolutiebioloog)**, **Marco Roos (botanicus)**, **Jan Hengstmengel en Jorinde Nuytinck (mycologen)**, **Tim Claerhout (lichenoloog)** en **Michael Stech (bryoloog)**.

Op donderdag 20 maart wordt het boekje gepresenteerd in Naturalis. Hierbij wordt het eerste exemplaar overhandigd aan de burgemeester van Leiden, Peter Heijkoop. Hierna is het boekje te koop bij de Leidse en Oegstgeester boekhandels De Kler, Kooyker en de Rijnlandse Boekhandel.

Voor alle gasten bij de presentatie en leden bij de Algemene Ledenvergadering op 1 april is het boekje gratis beschikbaar. In de eerste twee weken na verschijnen kan het boekje door leden ook gratis afgehaald worden, op afspraak, bij secretaris Nicole van der Linden. Bij bijzondere gelegenheden zullen wij de boekjes met een kleine korting verkopen. De winkelprijs is € 12,50.

Ter ere van het verschijnen van deel 4 hebben wij een prachtige serie boekenleggers laten maken. U krijgt er natuurlijk eentje van bij het boekje! Hoe het boekje eruit gaat zien houden we nog even geheim maar de boekenleggers ziet u alvast hieronder.

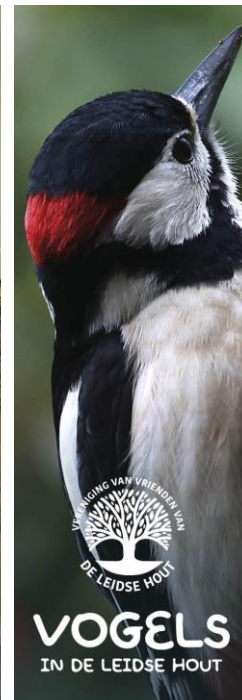

Foto: Yvonne Verdonk

Heeft u vragen over uw lidmaatschap of wilt u juist lid worden, wilt u een boekje kopen voor een vriend(in) of zomaar eens horen wat wij nog meer doen? Tijdens de concerten is er altijd iemand van het bestuur aanwezig en kunt u met al uw vragen terecht.

Zondagmiddagconcerten muziektent de Waterlelie

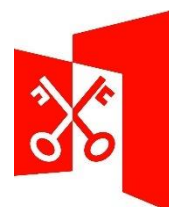
Het programma voor seizoen 2025 is, onder voorbehoud, bekend! In verband met Werfpop op zondag 13 juli wordt er voor de concerten die daar gepland stonden gekeken naar een alternatieve datum. Check altijd www.vriendenvandeleidsehout.nl voor de meest actuele informatie.

Aanvang is altijd 13.30 en de toegang is altijd gratis!

11 mei	Harmoniekapel Werkmans Wilskracht
18 mei	B-sharp, musical & more en Muziekvereniging De echo der duinen (harmonieorkest)
25 mei	Muziekvereniging Amigo (stageband)
01 juni	Schippertjeskoor
08 juni	Drumfanfare FBL
15 juni	Leids Harmonie Orkest
22 juni	Wereldorkest + Wereldkoor
29 juni	Viswijvenkoor
06 juli	Jeugd Symfonieorkest Rijnstreek en Leidse koorschool
13 juli	Geen optreden in verband met Werfpop
20 juli	Blue friends jazz band
27 juli	Nordic fusion, jazz
03 augustus	Muziekvereniging Nieuw Leven (harmonieorkest)
10 augustus	Reünisten Orkest der Genie, bigband
17 augustus	Autumn blend, pop, close harmony en Die Schlüsselstädter Musikanten, Egerländer muziek
24 augustus	Aisling, Ierse en Keltische folk
31 augustus	Andawenn, Keltische traditionele muziek en Koor Leedvermaak
07 september	Dansorkest Date 7-2-7
14 september	Divertimento, dubbel blaaskwintet en Harmonie Voorschoten
21 september	Big Band Frits Landesbergen

De concerten worden mogelijk gemaakt door de Vereniging van Vrienden van de Leidse Hout, gemeente Leiden en Fonds 1818

**Fonds
1818**

Leiden

Onderhoudsactiviteiten in het park

Sinds kort is er een echte bomenploeg bij de gemeente. Wij dragen dit nieuwe team een warm hart toe, want deze bomenliefhebbers en -specialisten zijn vol enthousiasme direct aan de slag gegaan met noodzakelijk onderhoud aan ons mooie park. Eerst hebben ze de dode en zieke takken in de eiken aan de prachtige Van Waverenweg gesnoeid. Zo kunnen die hun energie weer inzetten voor groei in het voorjaar en de komende jaren. Ook het oude en zieke hout uit de vele acacia's wordt momenteel aangepakt. Deze mooie boom, met de bijnaam 'krakelingenboom', is een invasieve soort en ook vatbaar voor ziektes en schimmels. De dode takken, die soms zo hoog in de bomen zitten dat je ze vanaf de grond niet ziet, moeten dus echt worden verwijderd, voordat ze een risico gaan vormen voor de bezoekers van het park. Gelukkig heeft de bomenploeg met de mobiele hoogwerker zodanig hoog zicht dat het onderhoud aan de bomen uiterst professioneel gebeurt. De komende weken zal de rest van het park onderhanden worden genomen, zodat de bomen weer klaar zijn voor de toekomst.

Snoeien van iepen en hulsten

De Groengroep van onze vereniging heeft de afgelopen maanden, onder de bezielande leiding van Johan Kieft, hard gewerkt aan het snoeien van de iepen die aan het grote veld groeiden. Deze zaailingen waren inmiddels zo groot gegroeid dat ze op sommige plekken bijna over de paden heen kwamen, zeker na een fikse regenbui. Ook deze keer hebben we met alle takken weer een nieuwe houtril gemaakt en ook nog, bij de ingang vlakbij de Fagelstraat, een oude ril opnieuw opgebouwd. Het uitdunnen van de hulst, waaraan we de laatste jaren veel tijd en aandacht hebben besteed, is naar verwachting in de winter van '25/'26 afgerond. De laatste percelen tussen de Van Waverenweg en de Warmonderweg staan nog op de planning. Tot de start van het broedseizoen, eind maart, zullen we daar nu nog mee bezig zijn.

Daarnaast richten we ons op het aanpakken van sommige stukken van het park waar het dode hout wel heel kris kras verspreid ligt. Want ondanks dat een gezond bos bestaat uit een belangrijk deel aan dood hout, 'dood hout leeft immers', willen we graag een goede balans houden tussen 'verrommeling' en een 'aangeharkt' park.

Daarnaast richten we ons op het aanpakken van sommige stukken van het park waar het dode hout wel heel kris kras verspreid ligt. Want ondanks dat een gezond bos bestaat uit een belangrijk deel aan dood hout, 'dood hout leeft immers', willen we graag een goede balans houden tussen 'verrommeling' en een 'aangeharkt' park.

De mezenkasten

De nestkastjes voor de kool- en pimpelmezen zijn allemaal weer schoongemaakt. Het waren er oorspronkelijk 72, waarvan er elf uit de boom gevallen zijn afgelopen jaar. Het vermoeden bestaat dat dit komt omdat de bomen groeien en hierdoor de kastjes 'eruit werken'.

Acht kasten die nog heel waren zijn op dezelfde plek teruggehangen. Van twee miste het frontje en deze moeten opnieuw besteld worden tezamen met een nieuwe die verdwenen is.

De mezen kunnen weer gaan genieten van de schoongemaakte en van leesbare nummers voorziene mooie nestkastjes. Je zag en hoorde ze al rond de kasten zingen en actief zijn. Prachtig!

De esdoorn in de Leidse Hout Chris Maas Geesteranus

De gewone esdoorn: wie kent hem niet als kind? Je kon de vrucht met zijn beide vleugeltjes op je neus zetten of hem vanuit een dakraam naar beneden gooien. Je zag hem dan draaien als een propeller; we noemden hem ook wel helikoptertje. En toch, je zou het niet denken, komt hij van oorsprong – ook ik heb even bijgeleerd – niet uit deze contreien maar uit de berglanden van Midden- en Zuid-Europa en Zuidwest-Azië, zo leert Heukels' Flora. Vroeger werd dan ook wel een andere naam gebruikt: bergesdoorn. 'Ingeburgerd', zo staat er. De introductie van deze soort in Nederland heeft waarschijnlijk al in de 13e eeuw plaatsgevonden. Een bekende verwant is de suikeresdoorn (*Acer saccharum*) in Canada (nationaal embleem) en de VS – waaruit de bekende maple syrup wordt gewonnen.

De soort die in de Leidse Hout voorkomt, is – voorzover mij bekend – de gewone esdoorn, *Acer pseudoplatanus*. Die soortnaam is niet zo gek want het blad doet inderdaad aan dat van de plataan denken; handvormig gelobd heet dat in 'Florataal'. Hij staat voornamelijk aan de westkant van de Leidse Hout, tussen de grote weide en de Warmonderweg. Nu is hij nog niet uitgelopen maar hij is gemakkelijk te herkennen aan de kale takjes die tegenover elkaar staan. En aan de mooie, groene knoppen in de winter. In de zomer lijkt het daar soms alsof je door een jong esdoornbos loopt; maar daarboven steken de eiken uit. En dat is best te verklaren omdat de esdoorn heel gemakkelijk ontkiemt en vooral in zijn jeugd goed tegen schaduw kan. Hij heeft daardoor voor mij wel iets 'opdringerigs'.

Het hout is voor veel doeleinden goed bruikbaar. *'Het ..... is roomwit en gemakkelijk te verwerken tot meubels en muziekinstrumenten. In vroeger tijden maakte men van esdoornhout keukengerei en emmers voor de melkstal'*. En een andere bron meldt dat het hout ook voor de vroegere wagenmakerij, houtsnijwerk en gereedschappen kan worden gebruikt.

Tenslotte een korte anekdote over een speciale esdoorn in Zierikzee. *'De[ze] esdoorn is een levend aandenken aan de Watersnood van 1 februari 1953. Het zeewater stond toen tot boven de stamvoet. Esdoorns zijn niet bestand tegen zout water, en de boom zou zeker ten onder zijn gegaan als Frits Wassink zich er niet om had bekommerd.'*

Hij werkte in de bakkerij van zijn vader en deed daar onder andere schoonmaakkusjes. Toen het zeewater in het voorjaar weer wat gezakt was liet hij dagelijks het spoelwater in de tuin bij de nog jonge boom lopen. Daarmee spoelde hij het zout uit de doorwortelde grond weg. De boom liep uit, maar verloor vrij snel weer zijn blad. Frits gaf het niet op en bleef de tuin met de boom water geven, en na een paar weken verscheen er opnieuw blad aan. Zo overleefde de esdoorn ternauwernood de overstroming'.

De moraal van het verhaal, voor de Leidse Hout. Als ooit de duinen bij Katwijk het begeven en de Leidse Hout onder (zee)water komt te staan, dan helpt maar één ding: lange rijen van vrijwilligers met emmertjes spoelwater vanaf de bakkerij in de Kempenaerstraat om de bodem van de Leidse Hout weer schoon te krijgen en zo de bomen te redden – want er zijn er meer die dan een probleem hebben.

Het eerste cursieve tekstdeel tussen aanhalingstekens is een citaat uit een artikel van Anneli Meijer, in Bladgroen van IVN/KNNV Leiden, 2022. De foto van de esdoornbladeren is ook van Anneli Meijer. De anekdote komt uit: Moens, Frank (red.), 2010. Bijzondere bomen in Nederland. 250 Verhalen. Bomenstichting, Utrecht

Beste Vrienden van de Leidse Hout,

Hiervoor in deze nieuwsbrief staat het concertprogramma van de zondagmiddagconcerten in de Waterlelie voor het komende seizoen. Het samenstellen hiervan heeft behoorlijk wat tijd gekost, maar kon wel in alle rust vanuit huis worden gedaan. Dat laatste geldt niet voor de uitvoering van het programma. Elke week melden enkele leden van het Waterlelieteam zich in het park voor de begeleiding van het concert. Het werk bestaat uit het inrichten en opruimen van het podium en de publieksruimte, het verzorgen van een drankje voor de muzikanten en het verspreiden van de programmaprofolder.

De leden van het team bepalen zelf hoe vaak ze deze taak voor hun rekening nemen; wel vragen we om vooraf een aantal zondagen vast te leggen. De taak duurt van ongeveer 12.30 uur tot 16.00 uur. Voor de liefhebbers is er nog een gezellige nazit met een hapje en een drankje.

Zin om mee te helpen bij de wekelijkse muziek in ons park? Laat het weten!

Mail of bel naar Werner Hendriks, coördinator Waterlelieconcerten via hendrikswerner110@gmail.com 06-50526176. Mailen naar info@vriendenvandeleidsehout.nl mag natuurlijk ook!

Afsluiting afvalbakken

De (nieuwe) grote bakken worden geleegd door de binnenbak eruit te halen. Maar van de winter was de omgeving van de bakken te drassig, de wagen zakte weg. De bakken zijn toen afgesloten en ze zouden met een klein wagentje afgeroomd worden, maar dat liep niet altijd goed. (Dit viel de vrijwilligers van Team Zwerfafval natuurlijk op en zij voerden dan de vele poepzakjes alsnog af.) Het afsluiten van de bakken had dus niets met vuurwerk te maken. De bakken zijn inmiddels weer open en nu moeten de mensen die ze legen iets verder lopen. Aldus de reactie van 'Afvalcoach' Piet van Vegten van gemeente Leiden naar aanleiding van onze vragen hierover. Altijd fijn om te begrijpen waarom iets wel of niet gedaan wordt. Maar hopelijk heeft de gemeente een betere oplossing voor de volgende winter.

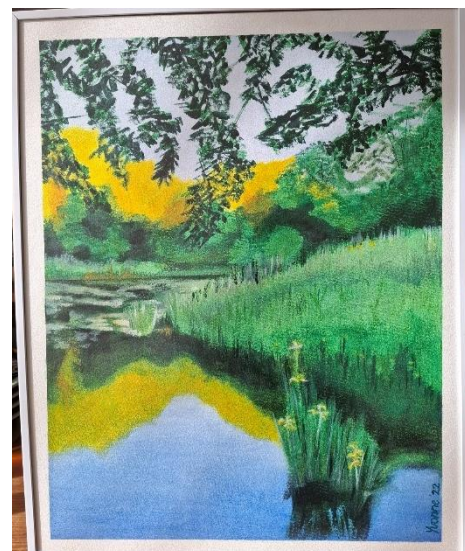
Stinsenvandeling zondag 6 april – 14.00 uur

Ook in 2025 organiseren we weer een stinsenvandeling door de Leidse Hout, Oud-Poelgeest en het Heempark onder leiding van Marco Roos. Marco is een van de auteurs van het boekje Planten, Paddenstoelen, Mossen en Korstmossen en hij weet alles over de (stinsen)planten in het park.

Wilt u mee met de stinsenvandeling? Mail dan naar info@vriendenvandeleidsehout.nl Er kan maar een beperkt aantal mensen mee met de wandeling. Als er veel belangstelling is kijken we of we een tweede gids kunnen regelen.

Tekening van Yvonne Verdonk

Yvonne Verdonk, bewoner van de Raadsherenbuurt, schilderde met acrylverf deze mooie momentopname tijdens het 'golden hour' gezien over de kleine vijver richting kust. Tijdens de nieuwjaarsborrel van de buurtvereniging werd dit stuk geveild ten behoeve van de viering van het 100-jarig bestaan van de buurt en was ik (Nicole) de gelukkige koper van dit heerlijk groen/gele stukje Leidse Hout.

Data Groengroep en Team Zwerfafval 2025

De Groengroep werkt weer op zaterdag 1 en woensdag 12 maart, zaterdag 5 en woensdag 16 april, zaterdag 10 en woensdag 21 mei. Begint altijd om 09.30 uur, startlocatie verschilt per keer.

Team Zwerfafval komt in actie op woensdag 5 maart en zaterdag 22 maart (**Landelijke Opschoondag, nadere info volgt**), woensdag 9 april en vrijdag 25 april, woensdag 7 en vrijdag 16 mei.

Zie voor meer informatie en alle data voor 2025 de [website](#).

Johan Kieft aan het werk

Op de (hopelijk) laatste ijsskoude maandag van deze winter was Johan Kieft zoals altijd te vinden in het park.

Hij houdt, volgens de richtlijnen van het Hoogheemraadschap van Rijnland, de waterstand in het park bij.

Op de plek waar we hem aantreffen brak hij net het dunne laagje ijs om eventuele blad- en modderresten die de duiker zouden kunnen verstoppelen, te verwijderen.

Zomer en winter doet hij op maandag zijn ronde, met in de ene hand een sloothaak – flinke hark met lange steel – en in de andere een spindel – een zwaar T-vormig gereedschap om afsluiters mee open te draaien.

In het boekje **Drieluik Leidse Hout** leest u meer over het werk van Johan Kieft.